

بررسی میزان کاربرد سیستم اطلاعات حسابداری در

تصمیم‌گیریهای صنعت برق^۱

حسین یاوری خو^۲

مقدمه

عملیات نیاز به استفاده از سیستمهای اطلاعاتی از جمله سیستم اطلاعات حسابداری به شدت احساس می‌شود.

اهمیت سیستمهای اطلاعاتی

ارتقاء سطح زندگی بشر در جوامع مختلف و بدنبال آن پیشرفت در علوم و تکنولوژی موجب پیچیدگیهای بسیاری در امر هدایت و کنترل فعالیتهای در صنایع مختلف گردیده است. از طرفی افزایش روزافزون جمعیت، تغییرات الگوی مصرف و روشهای تولید باعث مشکلات عدیده‌ای در اداره امور سازمانها و موسسات شده است.

داشتن اطلاعات دقیق و بموقع، رکن اصلی تصمیم‌گیری و هدف‌گذاری در برنامه‌ریزی به مفهوم عام و برنامه‌ریزی توسعه‌ای به مفهوم خاص در کشورهای توسعه یافته می‌باشد. شناخت متغیرها و عوامل تاثیرگذار و همچنین شناخت راهکارهای بهره‌گیری از وجوه مثبت این عوامل در تحقق برنامه توسعه‌ای موثر می‌باشد. اشراف بر این مجموعه برشمرده و گذر از وضعیت موجود به وضعیت هدف در زمان معین و با هزینه‌ای قابل قبول نیازمند وجود اطلاعات دقیق از وضعیت موجود مبدا حرکت، شناخت کامل مسیرها و انتخاب بهترین مسیر، تدارک برای طی مسیر منتخب و لحاظ کردن عوامل جانبی اثرگذار بر آنها می‌باشد و این محقق نخواهد شد مگر با دستیابی به اطلاعات واقعی، طبقه‌بندی شده و مطمئن. هدف‌گیری بدون داشتن اطلاعات کافی از وضعیت هدف، رها کردن تیر در تاریکی است.

صنعت برق با قدمت چندین دهه فعالیت، از پایه‌های اصلی توسعه اقتصادی محسوب می‌گردد. با توجه به اینکه صنعت برق از جمله صنایع ارزش‌برده و در تامین منابع ارزی محدودیتهای بسیار وجود دارد، لذا در استفاده بهینه از منابع و برنامه‌ریزی و کنترل

۱- این مقاله تلخیصی از پایان نامه کارشناسی ارشد حسابداری برق نویسنده با راهنمایی آقای دکتر حسین کرباسی یزدی و مشاوره آقای دکتر علیرضا نظرهایمی می‌باشد.

۲- رئیس قسمت دفترداری امورمالی شرکت توانیر

بنابراین امروزه نیاز به مدیریتی کارا در سطوح مختلف بیشتر احساس می‌گردد. از سوی دیگر مدیریت این موسسات، برای اداره مطلوب سازمانهای تحت نظارت و سرپرستی و ایفای وظایف اصلی، برنامه‌ریزی، سازماندهی، هدایت و کنترل، نیازمند اطلاعاتی هستند که بطور موثر با استفاده از منابع محدود موجود برای دستیابی به اهداف اساسی تعیین شده، بکار گرفته شود. سیستمهای اطلاعاتی (IS)¹ در هر نظام اقتصادی وظیفه جمع‌آوری اطلاعات مربوط به حیطه خود را دارد. در علوم مدیریتی نیز سیستمهایی مشغول به فعالیت هستند که مجموعه آنها سیستمهای اطلاعات مدیریتی (MIS)² را شکل می‌دهند. این مجموعه سیستم از سیستمهای دیگر تغذیه شده و بار اطلاعاتی پیدا می‌کند. از مهمترین سیستمهای اطلاعاتی، سیستم اطلاعاتی حسابداری (AIS)³ بوده که بعنوان یک زیر مجموعه از سیستمهای اطلاعات مدیریتی شناسایی شده و جزء ابزارهای مهم تهیه‌کننده اطلاعات مناسب جهت اتخاذ تصمیم به شمار می‌رود. کارایی سیستمهای اطلاعاتی حسابداری از یک طرف به کیفیت اطلاعات ارائه شده توسط خود سیستم و از طرف دیگر به بهره‌برداری مناسب مدیریت از آن بستگی دارد. این دو مقوله، لازم و ملزوم یکدیگر هستند که نقص در یکی باعث اختلال در کل سیستم خواهد شد. بنابراین دو بعد "طراحی و اجرای صحیح" و "تصمیم‌گیری صحیح" دو عنصر مکمل در کارایی سیستمهای اطلاعاتی حسابداری به حساب می‌آیند.

نکته حائز اهمیت، این است که در قریب به اتفاق سازمانها، بخش عمده‌ای از اطلاعات مورد بحث در قلمرو سیستم اطلاعات حسابداری است و همین دلیل اهمیت و نقش برجسته این قبیل اطلاعات در افزایش توان جوابگویی و تصمیم‌گیری مدیران کاملاً مشهود است. بنابراین ضعف نظام اطلاعاتی حسابداری یا بدکارکردن آن می‌تواند موجبات فلج شدن سازمان در مواجهه با شرایط محیطی را فراهم‌آورد. با این اوصاف مدیران علی‌القاعده باید تلاش بسیاری را در جهت برقراری یک نظام صحیح و کارآمد اطلاعاتی مصروف کنند تا بتوانند وظایف روزمره خود را به انجام برسانند. اگرچه مباحث زیادی بر سر این نکته که آیا عدم‌استفاده از اطلاعات و گزارشات سیستم اطلاعاتی حسابداری به ضعف مدیران برای تجزیه و تحلیل و استفاده از این اطلاعات و گزارشات مربوط می‌شود یا به ضعف پرسنل امور مالی شرکتها در تهیه و ارائه بموقع این اطلاعات و گزارشات بر می‌گردد، مطرح بوده است و هر یک از این نظریه‌ها توانسته است توجه گروهی را به خود جلب نماید، اما اعتقاد پژوهشگر بر این است که چنانچه مدیریت نیازی از ناحیه اطلاعات و گزارشات حسابداری در خود احساس نماید و وجود این اطلاعات و گزارشات را برای تصمیم‌گیری حیاتی بداند، قطعاً هرگونه

1- Information System

2- Management Information System

3- Accounting Information System

مشکل و مانع بر سر راه تهیه و ارائه بموقع این گزارشات (شامل ضعف تئوریک و یا تجربه عملی مدیریت مالی و یا پرسنل ذیربط و یا نبود تجهیزات مورد نیاز سخت‌افزار و نرم‌افزارهای لازم) را از میان بخواهد داشت.

تجزیه و تحلیل سیستم

با بررسی‌هایی که در ارتباط با سیستم اطلاعات حسابداری فعلی شرکت توانیر و نیازهای مدیریت صورت گرفت نتایج حاصله از اطلاعات جمع‌آوری شده و تجزیه و تحلیل‌های آماری بطور خلاصه به شرح زیر می‌باشد:

۱ - سیستم اطلاعات حسابداری فعلی شرکت پاسخگوی نیازهای مدیران می‌باشد. هرچند که در این رابطه اطلاعات به نحو مناسب طبقه‌بندی نشده و بموقع در اختیار مدیران قرار نمی‌گیرد، لیکن اعتماد به اطلاعات ارائه شده در سطح مطلوبی قرار دارد.

۲ - مدیران صنعت برق به اثر بخشی اطلاعات ارائه شده در امر تصمیم‌گیری اعتقادی ندارند. به همین منظور از خروجی‌های سیستم اطلاعات حسابداری کم استفاده می‌کنند.

۳ - مدیران صنعت برق با اطلاعات قابل‌ارائه در سیستم اطلاعاتی حسابداری آشنایی دارند، اما از نظر آنها اطلاعات کاربردی نمی‌باشد.

۴ - مدیران برای پاسخگویی به الزامات قانونی بطور موثری از سیستم اطلاعات حسابداری

استفاده می‌نمایند، در این رابطه میزان پاسخگویی سیستم به مراجع قانونی در سطح مطلوبی قرار دارد.

۵ - از سیستم اطلاعات حسابداری جهت برنامه‌ریزی در حد متوسط استفاده می‌شود زیرا به اعتقاد مدیران اطلاعات ارائه شده چندان مطلوب نمی‌باشد.

۶ - جهت کنترل فعالیت‌های شرکت از سیستم اطلاعات حسابداری بطور موثری استفاده نمی‌شود.

پیشنهادهای

۱ - سیستم اطلاعات حسابداری باید طوری طراحی شود که توانایی ارائه گزارش‌های متنوع همگام با نیازهای اطلاعاتی مدیران را داشته باشد.

۲ - در طراحی سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری باید دقت شود تا خروجی‌های سیستم به نحو مناسبی طبقه‌بندی شده و کاربردی در اختیار مدیران قرار گیرد.

۳ - از نیروهای متخصص در واحدهای حسابداری بنحویکه با جدیدترین اطلاعات مربوط به دانش فنی کار آشنا بوده استفاده شود تا در جهت تهیه و ارائه اطلاعات به مدیریت از توانایی کافی برخوردار باشند.

۴ - آموزش ضمن خدمت در زمینه شناخت سیستم اطلاعات حسابداری جهت کاربردی نمودن آن برای مدیریت و تهیه‌کنندگان اطلاعات، لازم و ضروری بنظر می‌رسد.